כלכליסט

14

העיר אילת היא שיאנית פושטי הרגל

שחר אילן 07:07

מחקר חדש מגלה שיש הרבה יותר פושטי רגל ביישובי הפריפריה מאשר במרכז הארץ. העיר שבה שיעור פושטי הרגל הוא הגדול ביותר היא אילת, בהפרש גדול. עוד מגלה המחקר שפשיטת רגל מגבירה את הסיכוי למוות, נכות או גירושין. ענף התעסוקה שבו הסיכוי לפשיטת רגל הוא הגדול ביותר הוא הבנייה.

קראו עוד בכלכליסט:

- אלמוגים ויוסי אברהמי זכו במכרז לקרקע בלגונה המזרחית באילת
- "דווקא עכשיו אילת"
- מספר הטסים מתל־אביב לאילת צנח ב־33% לעומת אוקטובר אשתקד

מדובר בעבודה של החוקר עודד ויס שנעשתה במסגרת בית הספר למדיניות ציבורית וממשל של האוניברסיטה העברית בהנחיית פרופ' קלוד בר־רבי. ויס כותב כי נעשו מחקרים רבים על בעלי חוב בישראל, אך לטענתו זה המחקר הראשון הבודק את אוכלוסיית פושטי הרגל בלבד. מדובר בפשיטת רגל של פרטים ולא בפירוק של חברות.

אילת צילום: יאיר שגיא

המחקר של ויס בדק קבוצה של 71 אלף איש שקיבלו צו כינוס נכסים בין השנים 2006-2015 והשווה אותם לקבוצת בקרה של 82 אלף איש מקרב האוכלוסייה הישראלית הבוגרת. הנתונים התקבלו מהאפוטרופוס הכללי ומביטוח לאומי.

ויס גילה ש־97.5% מהבקשות לצווי כינוס הוגשו על ידי החייב. זאת, כדי לאחד את ההליכים נגדם, לקבוע החזר מוגבל ובמטרה להגיע לשמיטת חובות. אבל למרות המשמעות החיובית שיכולה להיות לפשיטת רגל למי שנמצא

בחובות שאינו יכול לעמוד בהם, ההשפעות של התהליך כולו קשות.

מקבלי קצבת נכות בסיכון גבוה יותר לפשוט רגל

בניגוד למה שאפשר היה לחשוב, עצמאים מהווים 8% בלבד מפושטי הרגל, שכירים מהווים 57% ועוד 35% הם מקבלי קצבאות שאינם עובדים. הסיכוי לפשוט רגל גדול במיוחד אצל אנשי ענף הבנייה. הייצוג שלהם בין פושטי הרגל גבוה פי 2.5 מחלקם באוכלוסייה, ואילו של מועסקים בענף המסחר והמוסכים — פי 1.8. הסיכוי לפשוט רגל קטן במיוחד בתחומים שבהם נהנים שכירים מקביעות - השירות הציבורי וחינוך.

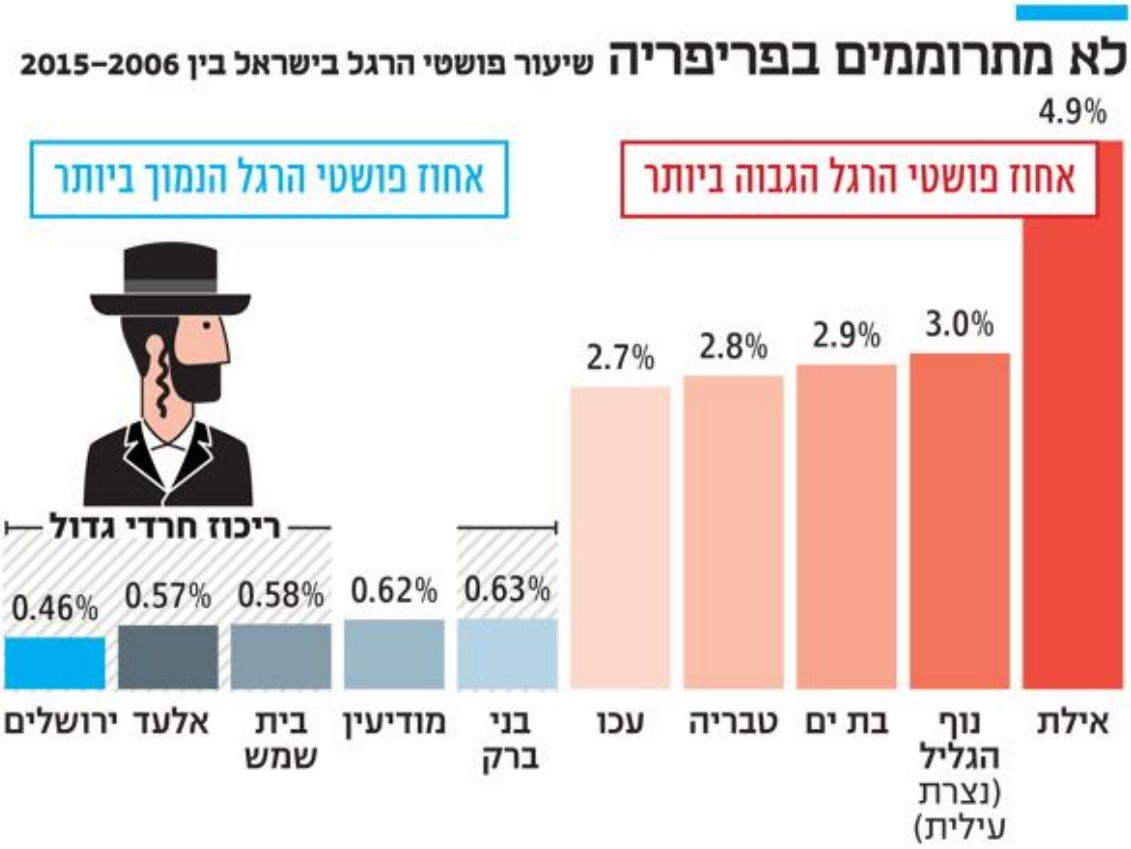

ויס מונה שורת מאפיינים שנמצאו בשיעור גבוה יותר בין פושטי הרגל: 12% מפושטי הרגל קיבלו קצבת נכות מהביטוח הלאומי לעומת 5% בכלל הציבור. סביר להניח שבחלק מהמקרים הנכות היא גם הגורם לפשיטת הרגל עצמה. כשליש ממקבלי צו כינוס נכסים קיבלו הכרה בנכות לצורך קבלת קצבאות בחמש השנים שלפני צו הכינוס.

בנוסף, אחוז הגרושים בין פושטי הרגל גבוה במיוחד: 28% מפושטי הרגל הם גרושים לעומת 8% מקבוצת הבקרה, וההסתברות של מי שהתגרש בחמש השנים האחרונות לפשוט רגל גבוהה משל רווק; עוד נמצא כי ההסתברות לפשוט רגל עולה ככל שהגיל מבוגר יותר גם ריבוי ילדים מגדיל את הסיכויים. אחוז ההורים לילדים עד 18 עמד על 24% ממקבלי צו כינוס הנכסים, לעומת 17% בכלל הציבור; ל־8% בלבד מפושטי הרגל בני ה־65 ומעלה יש הכנסה מפנסיה לעומת 31% בכלל הציבור.

סיכוי גבוה יותר לגירושים ומוות בין פושטי הרגל

המחקר בדק את השפעות פשיטת הרגל על מי שעבר את התהליך ומצא שיש עליה מובהקת בהסתברות למוות, נכות וגירושים. ההסתברות למוות בחמש השנים שלאחר צו הכינוס גבוהה ב־23% יותר מאשר אצל מי שאין נגדו צו כינוס; בנוסף, מבין הזוגות הנשואים שאחד מביניהם פשט רגל, יש סיכוי גבוה מאד לגירושים בחמש השנים שאחרי פשיטת הרגל. ויס מציין שמחקרים אחרים מצאו כי "כניסת משק בית לחוב מגבירה את תחושת אי שביעות הרצון של בני הזוג מחיי הנישואין".

ויס מגלה ש־4.9% מתושבי אילת הבוגרים - אחד מכל 20 - הוא פושט רגל. הוא מעלה את ההשערה שגורמת לכך התלות הגדולה של תושבי אילת בתיירות, שהיא עונתית ותנודתית; שמונה מעשר הערים בהן שיעור פשיטות הרגל הוא הגבוה ביותר הן בפריפריה. אחרי אילת מגיעות נוף הגליל (לשעבר נצרת עילית) עם 3%, ובת ים וטבריה (2.85%). ויס מעריך שהזמינות של משרות בסביבה והיציבות של מקומות עבודה משפיעה מאוד על הסבירות לפשוט רגל.

הישוב הערבי הראשון ברשימה הוא מג'ד אל־כרום במקום ה־14. שיעור הערבים פושטי הרגל גבוה יותר מחלקם באוכלוסייה, אך לא באופן משמעותי — 23% מפושטי הרגל לעומת שיעור של כ־20% בקבוצת הבקרה.

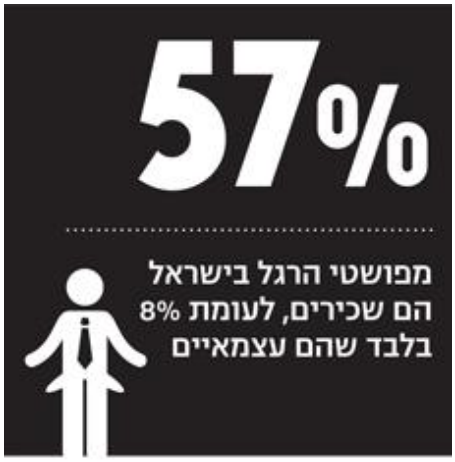

עו"ד סיגל יעקובי, כונסת הנכסים הרשמית של מדינת ישראל צילום: אוהד צויגנברג

הרשות המקומית בעלת שיעור פושטי הרגל הנמוך ביותר היא ירושלים הענייה, עם 0.5% מהאוכלוסייה בלבד, ואחריה העיר החרדית אלעד, בית שמש, מודיעין ובני ברק. להוציא את מודיעין מדובר בערים שבהם ריכוז חרדי גבוה - כ־0.6% מהאוכלוסייה.

הסבר אחד הוא שהיקף פשיטות הרגל הנמוך נבע משיעור תעסוקה נמוך ופעילות כלכלית מועטה יחסית בישובים אלה; אפשרות אחרת היא שהעזרה הקהילתית הגדולה בציבור החרדי מסייעת לתושבים להחזיר חובות ולהימנע מפשיטת רגל.